

Kjærlighet som profesjon
Kjærlighetens innvirkning på spenningsfeltet;
det personlige og det private

Kandidatnummer: 3000
VID vitenskapelige høgskole
Oslo

Bacheloroppgave
Bachelor i sosialt arbeid

Kull: SOSDEL16

Antall ord: 8789

Dato: 12.05.20

Sammendrag

Temaet i denne oppgaven er profesjonell kjærlighet med utgangspunkt i problemstillingen; *«På hvilken måte kan kravet om profesjonell kjærlighet påvirke skillet mellom det personlige og det private for barnevernsarbeidere? Og hvilke konsekvenser kan profesjonell kjærlighet ha for de ansatte i barnevernet?»*.

Oppgaven er en litteraturstudie, hvilket innebærer at jeg anvender forskning og litteratur som allerede finnes om dette temaet. Tolkningene av denne litteraturen blir gjort av meg med et kritisk blikk for å ikke påvirke fremtoningen av litteraturen i for stor grad. Min egen forforståelse blir også forklart, som gir en gjennomsiktighet i forhold til en slik eventuell favorisering. Problemstillingens mål er å presentere noen perspektiver på kjærlighet, samt belyse dette opp mot det personlige og det private. Jeg kommer derfor ikke til å komme med en konklusjon til slutt, men heller komme med videre undringer for hva fremtiden kan bringe, i tillegg til hva jeg har lært gjennom denne prosessen.

Abstract

The theme of this dissertation is professional love based on the following questions; *“In what way can the requirement of professional love affect the distinction between the personal and the private for child welfare workers? And which consequences may professional love have for the child welfare workers?”*.

This dissertation is a literature study, which means that I use research and literature that already exists on this topic. The interpretations of this literature are made by me with a critical eye so as not to affect the pretense of the literature too much. My own understanding is also explained, which provides a transparency in relation to such eventual favoritism. The aim of the question is to present some perspectives on love, as well as illuminate this towards the personal and private. Therefore, I will not conclude in the end, but rather come up with further wonders for what the future brings, as well as summarize what I have learned through this process.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	4
1.1	Tema og problemstilling.....	4
1.2	Begrepsavklaring og avgrensning	5
1.3	Bakgrunn og sosialfaglig relevans.....	6
1.4	Oppgavens struktur.....	7
2	Metode	8
2.1	Litteraturstudie.....	8
2.2	Innsamling av litteratur.....	8
2.3	Litteratur og kildekritikk	9
3	Litteraturgjennomgang	12
3.1	Kjærlighetsperspektiver i profesjonell barnevernspraksis.....	12
3.1.1	Kjærlighet som nestekjærlighet.....	14
3.1.2	Kjærlighet som anerkjennelse	15
3.2	Betydningen av utøvd kjærlighet i en profesjonell barnevernsfaglig kontekst	16
3.3	Spenningsfeltet “personlig” og “privat”	18
4	Drøfting	20
4.1	Hvordan kan profesjonell kjærlighet påvirke skillet mellom det personlige og det private?	20
4.1.1	Relasjonens gjensidighet	23
4.2	Hvilke utfordringer kan de ansatte møte ved utøvelsen av profesjonell kjærlighet i arbeid med ungdom i barnevernet?	24
4.2.1	Maktforhold.....	25
4.3	Kan kjærlighet kreves av ansatte i barnevernet? Et kritisk blikk på kjærlighetskravet.	26
5	Avslutning	29
6	Litteraturliste	30

1 Innledning

Barn og unge i møte med barnevernet har nå rett til å bli møtt med kjærlighet etter formålsparagrafen i Lov om barneverntjenester (heretter kalt barnevernloven). Dette kjærlighetskravet setter store krav til yrkesutøvelsen og den personlige egnetheten til de ansatte i barnevernet. Kjærlighet i en profesjonell setting kan være vanskelig å forstå og å forklare. Kjærlighetsbegrepet er relativt nytt i sosialarbeiderpraksis og kan muligens utfordre de mer satte skikkene i profesjonelt sosialarbeid. Spenningsfeltet mellom personlig og privat er allerede en vanskelig grense å opprettholde. Med kjærlighet som krav fra ansatte i barnevernet tror jeg denne grensen kan bli enda mer utfordrende å forholde seg til. Dette ønsker jeg å utforske videre i denne oppgaven, i tillegg til å belyse ulike perspektiver på hva kjærlighet innebærer.

1.1 Tema og problemstilling

I denne oppgaven skal jeg ta for meg et begrep som i senere tid har blitt løftet frem og diskutert som både betydningsfullt og utfordrende for barnevernsarbeidere, til tross for at det finnes lite om dette i fagterminologien, nemlig kjærlighet (Ask og Eide, 2018, s.20). Kjærlighet knyttet opp mot det personlige og det private som allerede er godt etablert i sosialt arbeid blir hovedfokuset for denne oppgaven.

Jeg har valgt å dele problemstillingen min inn i et hovedspørsmål og et underspørsmål. Problemstillingen som utforskes i denne oppgaven lyder som følger:

På hvilken måte kan kravet om profesjonell kjærlighet påvirke skillet mellom det personlige og det private for barnevernsarbeidere?

Og hvilke konsekvenser kan profesjonell kjærlighet ha for de ansatte i barnevernet?

Ansatte i barnevernet ble, etter lovendringen i barnevernloven som trådte i kraft 1. juli 2018, pålagt å møte barn og ungdom med kjærlighet. I proposisjonen til stortinget står det: «Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse ...» (Barne- og likestillingsdepartementet, 2016, s.155). Når kjærlighetskravet ble foreslått ble begrepet kjærlighet debattert mye i ulike barnevernsfaglige forumer. Deriblant noen forskningsartikler jeg benytter meg av som kilder i denne oppgaven.

1.2 Begrepsavklaring og avgrensning

Gjennom oppgaven ønsker jeg å belyse hvordan det nye kjærlighetskravet kan påvirke skillet mellom det personlige og det private. Jeg vil også se på hvilke konsekvenser den profesjonelle kjærligheten kan ha for barnevernsarbeidere. Problemstillingen min tar utgangspunkt i sosialarbeiderens perspektiv. Jeg skal nå legge frem noen avklaringer på begreper jeg har benyttet meg av i problemstillingen min og som kommer til å gå igjen gjennom oppgaven.

Først og fremst er det begrepet kjærlighet, eller profesjonell kjærlighet, som går igjen i store deler av oppgaven. Etersom det å utvikle en forståelse for hva kjærlighet innebærer er en stor del av min litteraturgjennomgang skal jeg ikke avklare dette begrepet her. Dette fremkommer i kapittel 3.

Jeg ønsker å se nærmere på kjærlighetens innvirkning på spenningsfeltet personlig og privat. Disse begrepene er på mange måter selvforklarende, men kan likevel være vanskelig å balansere i arbeid med ungdom. Å være personlig innebærer at man skal være tilgjengelig og deltagende, mens å være privat kan bety å være invaderende og påtrengende (Nortvedt, 2001, s.44). Man kan også si at det personlige er preget av engasjement, deltagelse og nærhet, mens det profesjonelle ofte er ikke-engasjerende og distansert (Damsgaard, 2010, s.64). For å trekke linjene herfra til den profesjonelle praksis kan man si at det er ønskelig at man er tilstedeværende i lytting og samtaler med ungdommene, men at man ikke trenger seg på eller trør over noens intime grenser. Greta Marie Skau skriver at en personlig og privat væremåte ofte forbindes med den private arena, mens den upersonlige oftere forbindes med den offentlige arena (2011, s.45).

«Sosialarbeidere», «Barnevernsarbeidere», «ansatte i barnevernet» eller bare «ansatte» brukes noe om hverandre gjennom oppgaven. Med disse menes altså en utdannet sosialarbeider som arbeider i barnevernet – og spesielt for denne oppgaven menes det at de arbeider med ungdom. Jeg bruker også ordet profesjonell i sammenheng med de ansatte. Mens begrepet profesjon oftest brukes om et yrke, brukes profesjonell fortrinnsvis om noen som er gode til noe, og som opprettholder sin respektive yrkeskodeks (Damsgaard, 2010, s.47 og Skau, 2011, s.43). Damsgaard tilføyer at profesjonaliteten kan til enhver tid endres og utvikles, og at den ikke er statisk (2010, s.47). Profesjonens kjærlighetskrav er en slik endring som skal diskuteres i drøftingskapittelet.

Ettersom kjærlighetskravet gjelder for ansatte i barnevernet har jeg valgt å fokusere på barnevernsarbeidere i møte med ungdommer. Ungdom regnes i denne oppgaven som personer i alderen 12 til 18 år. Dette fordi Barne- ungdoms- og familieetaten regner dette som sitt aldersspenn for ungdom (2020). Aldersspennet for ungdom er stort med tanke på at det er store følelsesmessige, fysiske og psykiske forskjeller på en ungdom i det nedre og det øvre sjiktet av aldersspennet. Ettersom jeg ikke skal forske på temaet velger jeg å se bort ifra disse forskjellene i modenhet og behov for å heller belyse profesjonell kjærlighet med et mer allmennmenneskelig perspektiv i arbeid med ungdommer.

1.3 Bakgrunn og sosialfaglig relevans

Profesjonell kjærlighet har vært noe som har interessert meg siden jeg begynte å arbeide på barnevernsinstitusjon for fire år siden. Det er et tema som for meg har vært både rørende og provoserende. Kjærligheten i en profesjonell sammenheng har vi ikke hatt noe særlig om i undervisning på skolen, eller på kurs på arbeidsplassen min. Det ligger likevel og ulmer en plass mellom linjene både i det praktiske arbeidet jeg gjør, i kursene vi har og i litteraturen vi leser på skolen. Det ligger på mange måter innbakt i begrepene omsorg, empati, nestekjærlighet og anerkjennelse som jeg skal gå nærmere inn på senere i oppgaven.

«Barnets beste» har vært brukt i barnevernlovene både i 1953 og i 1992. Dette begrepet har senere blitt utdypet med et mer konkret innhold fra FNs barnekomité's kommentarer i 2013 og i det nye lovforslaget i 2016 (NOU 2016:16 i Ask og Eide, 2018, s.72). Disse viser at

trygghet, omsorg, stabilitet og kjærlighet er viktige momenter for at barn skal ha muligheten til å få dekket sine behov (Ask og Eide, 2018, s.72). Kjærlighet kan på så måte tolkes som en del av barn og unges behov for at barnevernsansatte skal kunne oppfylle prinsippet «barnets beste». Barnevernsproffene uttalte at de ønsket barnevernsarbeidere med varme, åpent kroppsspråk og med en ordbruk og fremstilling som gjør at barna føler seg trygge og ivaretatt (Torgersen, 2016). Disse kvalitetene samlet er det Barnevernsproffene kaller «kjærlighet» (Torgersen, 2016).

Kjærlighet og sosialt arbeid er begreper jeg selv synes går hånd i hånd. I alle fall om man ser på kjærlighet som nestekjærlighet, medmenneskelighet og anerkjennelse slik jeg gjør. Sosialt arbeid er personlig engasjerende og intimt (Alexander og Charles, 2009, s.6 og Byrne, 2016, s.153). Slik som også kjærligheten som skal utøves er personlig og intim. Sosialt arbeid har også som formål å bidra til at mennesker blir møtt på sine behov, slik som «barnets beste» (Levin, 2004, s.10). Menneskelige interaksjoner og relasjonsdannelse er også viktige pilarer innen sosialt arbeid. Payne skriver at sosialt arbeid også kan sees på som det som skapes når en sosialarbeider møter en bruker i en samhandlingsprosess (1991 i Aamodt, 1997, s.23). Kjærlighet anses som helt grunnleggende i relasjoner, og hører kanskje dermed hjemme i sosialt arbeid? (Odent, 2011 i Thrana, 2016, s.98).

1.4 Oppgavens struktur

I kapittel 2 kommer jeg til å legge frem metoden jeg anvender, samt hvordan jeg har gått fram med å finne litteraturen for oppgaven. Jeg kommer også til å legge fram en kort presentasjon av de viktigste litteraturbidragene i denne oppgaven, i tillegg til kildekritikk av disse. I kapittel 3 redegjør jeg for hva litteraturen sier om profesjonell kjærlighet, og ser på ulike teorier knyttet opp mot kjærlighetsbegrepet. Jeg skal også presentere betydningen av det å utøve kjærlighet i en barnevernsfaglig praksis. I slutten av kapittel 3 legger jeg frem teori omkring spenningsfeltet personlig og privat. I kapittel 4 drøfter jeg tre ulike spørsmål knyttet til problemstillingen min. Disse tar for seg hvordan kjærlighet påvirker skillet mellom det personlige og det private, utfordringene barnevernsansatte kan møte på når de utøver kjærlighet, og til sist en kritikk av kjærlighetskravet. Avslutningsvis vil jeg oppsummere oppgaven samt komme med tanker for veien videre.

2 Metode

Metode er fremgangsmåten man benytter seg av, i dette tilfellet for å innhente, lese og fortolke litteraturen jeg har valgt å bruke i min oppgave. Jeg skal i denne oppgaven på et vis etterprøve kunnskapen fra flere forskere og forfattere, og ved hjelp av deres tekster svare på problemstillingen jeg har lagt frem. Metoden er redskapet som hjelper meg med å innhente dataen for å undersøke min problemstilling (Dalland, 2012, s.111-112).

2.1 Litteraturstudie

Denne oppgaven er en litteraturstudie som regnes som en kvalitativ metode. Etter å ha samlet inn litteratur, lest den og tolket den, skal jeg forsøke å svare på problemstillingen min. Jeg skal ikke drive forskning av noe slag selv, men benytte meg av allerede eksisterende forskning og annen litteratur på området jeg har valgt å skrive om; profesjonell kjærlighet. Det må komme tydelig frem hvorfor man har valgt litteraturen man har valgt og hvordan utvalget er gjort (Dalland, 2012, s.67). Videre skal jeg vise til hvordan jeg innhentet litteraturen jeg skal bruke i oppgaven, i tillegg til å presentere noen av de viktigste bidragene og kildekritikken til disse. Med dette ønsker jeg å oppfylle kravet til Dalland.

2.2 Innsamling av litteratur

Litteratursøk har blitt gjort flere ganger i løpet av perioden jeg arbeidet med å klargjøre problemstillingen. For å finne litteraturen har jeg benyttet meg av søkemotorer som Google Scholar, VID:Open, Oria, Norart og SocINDEX. Søkeordene jeg har anvendt mest er «kjærlighet», «profesjon», «omsorg», «privat», «profesjonell», «barnevern» og tilsvarende på engelsk; «love», «profession», «care», «private», «professional», «child welfare» og «child protective services».

Min viktigste kilde for denne oppgaven hadde jeg funnet frem før jeg startet å skrive, ettersom den var noe jeg kom over i min egen nysgjerrighet på feltet, doktoravhandlingen til Hilde Marie Thrana (2015). Da jeg bestemte meg for temaet for oppgaven gikk jeg inn på hennes avhandling og sjekket hennes litteraturliste for inspirasjon. Dette fortsatte jeg å gjøre med andre publikasjoner jeg fant gjennom litteratursøkene mine. Denne metoden viste seg å være svært effektiv for å finne relevant litteratur om temaet mitt. Gjennom å lese andres litteraturlister fikk jeg også sett hvilke kilder som ofte benyttes, og som dermed kan regnes som pålitelige.

Med tiden samlet det seg opp mye litteratur og det gikk mye tid i å sortere ut hva som var anvendelig for min oppgave, og med det hva som er relevant for profesjonell kjærlighet og spenningsfeltet personlig og privat. For å filtrere ut hvilke publikasjoner jeg skulle bruke så jeg blant annet etter om disse var mye referert til i litteraturlistene jeg har kikket gjennom. I tillegg til forskningslitteraturen benytter jeg meg også av tidligere pensumbøker og annen litteratur for å supplere og belyse andre sider av det jeg ønsker å presentere.

2.3 Litteratur og kildekritikk

Gjennom denne oppgaven har jeg så langt det har latt seg gjøre benyttet meg av primærkilder. Jeg har lest og tolket litteraturen selv, men jeg har ikke selv innhentet datamaterialene eller funnene som har kommet frem i forskningslitteraturen. Nå skal jeg presentere de viktigste litteraturbidragene for oppgaven min og se på deres validitet og reliabilitet. Validitet og reliabilitet er i følge Leseth og Tellmann sentrale begreper å benytte seg av i vurderingen av kvaliteten på empirisk forskning (2019, s.16). For at oppgaven min skal virke så troverdig som mulig er det viktig at jeg viser til at jeg har lest gjennom forskningsartiklene jeg har valgt ut med et kritisk blikk.

Problemstillingen min omhandler et norsk fenomen og retter seg mot barnevernsansatte i Norge. Jeg har likevel funnet noe utenlandsk litteratur og forskning som diskuterer og belyser profesjonell kjærlighet. Artiklene og forskningen jeg benytter meg av kommer stort sett fra land som kan være sammenlignbare med Norge når det kommer til barnevern; Canada og Storbritannia (Amundsen, 2016).

«Caring, mutuality and reciprocity in socialworker-client relationships. Rethinking principles of practice» (2009) er en forskningsartikkel hvor Carla Alexander og Grant Charles fra Canada skriver om sine funn etter en kvalitativ studie. Det ble foretatt intervjuer av ansatte om hjelper-bruker-forholdet og dets gjensidighet. Denne vitenskapelige artikkelen er ti år gammel og fra et land hvor kjærlighet ikke er lovfestet i relasjoner i barnevernet. Den inneholder likevel datamateriale som kommer til nytte i denne oppgaven ettersom den studerer relasjoner fra de ansattes perspektiv, i tillegg til at den opplyser om noen aspekter av relasjonen som involverer kjærlighet.

Gjennom et søk på SocINDEX kom jeg over en artikkel av S. Matthew Liao; «Why children need to be loved» (2012). I abstractet leste jeg at denne artikkelen var et motsvar på Mhairi Cowdens; «What's love got to do with it? Why a child does not have a right to be loved» (2012). Disse artiklene viser til hvorfor og hvorfor ikke barn og unge har rett på å oppleve kjærlighet, mens de samtidig ser på kjærlighet som en plikt og som en utfordring for utøverne. Begge artiklene er fra England, de er fagfellevurdert og publisert i "Critical Review of International Social and Political Philosophy" som er et anerkjent tidsskrift. Disse faktorene gjør at jeg anser disse tekstene som troverdige kilder.

Hilde Marie Thrana ser jeg på som en tungvektet innen profesjonell kjærlighet i barnevernet. Hun har skrevet flere artikler og skrev doktoravhandlingen sin om profesjonell kjærlighet; «Kjærlighet og sosialt arbeid. En studie av kjærlighetens betydning i barnevernets praksis» (2015). Thranas doktoravhandling bygger på feltstudie blant ungdom i barnevernet, intervjuer av ungdommene og de ansatte, samt en intervju-undersøkelse blant 715 foreldre i prosjektet «Det nye barnevernet». Doktoravhandlingen hennes samt hennes artikkel «Kjærlighetens inntreden i barnevernet – en utfordring for den profesjonelle relasjon» (2016) kommer jeg til å benytte meg av i denne oppgaven. Thranas utgangspunkt for både avhandlingen og artikkelen er kjærlighetskravet som er innført i barnevernloven. Doktoravhandlingen bygger på empirisk forskning og benytter seg av kvalitative metoder som feltarbeid og intervjuer. Thrana har her benyttet seg av kvalitativ metode, ettersom hun undersøker et sosialt fenomen; kjærlighet (Thomassen, 2006, s.72). Thranas artikkel fra 2016 er fagfellevurdert, noe som styrker dens troverdighet.

«Omsorgsetikk i barnevernet. En refleksjon over det «nye» kjærlighetskravet til barnevernsarbeidere» (2012) er en fagfellevurdert artikkel av Cecilie Elisabeth Basberg Neumann fra Arbeidsforskningsinstituttet. Neumann har skrevet og bidratt til mangetalls

forskningsrapporter, vitenskapelige artikler og bøker og anses som en trygg kilde. Den vitenskapelige artikkelen jeg benytter meg av er også utgitt i «Sosiologi i dag» som er et vitenskapelig tidsskrift, dette gir artikkelen gyldighet. Etter å ha lest artikkelen får jeg inntrykk av at Neumann bruker en foreldre-barn-kjærlighet som sin forforståelse av kjærlighet og kjærlighetskravet i denne artikkelen. Dette har jeg derfor måtte være særlig kritisk og påpasselig med, slik at dette ikke forveksles med kjærligheten i en hjelper-bruker-relasjon.

Validiteten og relevansen av litteraturen jeg har valgt kan påvirkes av min egen forforståelse, i den forstand at jeg kan ha foretrukket litteratur som belyser det jeg selv er enig i, noe som kan føre til en ensidighet i forhold til problemstillingen min (Leseth og Tellmann, 2018). Jeg benytter meg også av sekundærlitteratur i noen grad, noe som vil si at jeg fortolker og bruker informasjon som er innhentet av noen andre, og i så måte også fortolket av dem. Dette kan føre til at primærforfatterens budskap kan ha blitt noe endret i sekundærforfatterens eller min favør (Dalland, 2012, s.73).

3 Litteraturgjennomgang

Menneskelige bånd skapes gjennom kjærlighet, sympati og solidaritet (Løgstrup, 1999, s.151)

Det er spesielt kjærligheten Løgstrup refererer til som skal legges fram i denne oppgaven.

Kjærlighetsrelasjoner kan forstås som alle relasjoner som består av sterke følelsesmessige bånd mellom få personer (Honneth, 2006, s.130). Disse relasjonene kan oppstå i mange ulike former. Relasjonen mellom den profesjonelle barnevernsarbeider og ungdom er den jeg har valgt å fokusere på.

Kjærlighet er et begrep som favner stort. For mange kan begrepet virke uhåndgripelig, særlig når det settes i en profesjonell kontekst. Kjærlighetsbegrepet i barnevernloven er ikke forklart eller forankret i noe fremlagt teori, hvilket kan føre til en utydelighet av begrepet (Dahlum, 2019, s.4). Ask og Eide påstår at kjærligheten som et fenomen aldri vil kunne reduseres til teori eller vitenskap ettersom kjærlighet tilhører livsverdenen, hvor kjærligheten må oppleves og erfares (2018, s.228). Jeg skal likevel forsøke å legge frem ulike teorier på hva kjærlighet i profesjonell praksis kan være, med hovedvekt på Knud A. Løgstrups teori om «den etiske fordring» og Axel Honneths anerkjennelsesteorier knyttet til kjærlighet.

3.1 Kjærlighetsperspektiver i profesjonell barnevernspraksis

Dersom vi ser på kjærlighetsbegrepet i sosialarbeiderprofesjonens historie kan vi se at kjærlighet har vært mer eller mindre fraværende siden sosialarbeiderutdanningen hadde sitt utspring i starten av 1950-tallet (Thrana, 2015, s.10). Begrepet har derimot i senere tid blitt høyst aktualisert gjennom ulike barnevernsfaglige debatter. Thrana (2016) kaller dette et paradoks; at i historien av sosialarbeiderprofesjonen har det blitt tatt avstand fra denne omsorgsverdien som vi i dag ser på som nødvendig for god sosialarbeiderpraksis (s.106).

Profesjonell kjærlighet forbindes og kan forveksles med nestekjærlighet, anerkjennelse, omsorg og empati (eks: Thrana, 2016, Ask og Eide, 2018 og Honneth, 2006). Kjærlighet forstått som nestekjærlighet og anerkjennelse skal jeg gå nærmere inn på i de neste

delkapitlene. Omsorg og empati er begrep som ofte sammenfaller med kjærlighetsbegrepet. Jeg skal nå presentere omsorgs- og empatibegrepet i korte trekk, samt tilføye noen viktige perspektiver omkring profesjonell kjærlighet i en barnevernfaglig praksis. Det er viktig å få et helhetlig bilde over de mange sammenfallende begrepene til kjærlighet for å få et større innblikk i hva kjærlighet kan innebære.

Grunnlaget for profesjonell omsorg omhandler kvalitetene ved det individuelle møtet og den interpersonlige relasjonen som oppstår mellom de ansatte som yter omsorgen og ungdommene som mottar den (Nortvedt, 2001, s.42-43). Viktigheten av det individuelle møtet, den interpersonlige relasjonen og tilknytningen i relasjonen vil også bli poengtert i de følgende kapitlene om nestekjærlighet og anerkjennelse. Nortvedt skriver videre at den profesjonelle omsorgsyter har en sosial forpliktelse som motivator til å hjelpe mennesker i ulike nødssituasjoner, samt å ivareta menneskers behov (2001, s.45-46). Den sosiale forpliktelsen som motivasjon finnes også i empatibegrepet. Empati og omsorg er også begreper som kan forveksles og ligner hverandre i noen grad. Empatien omhandler godhet, vennlighet og omsorgsfulle handlinger (Nortvedt, 2001, s.47). Her ser vi at Nortvedt har trukket omsorg inn i empatiforklaringen sin. Slik kan vi se hvor like begrepene kan være, og hvor vanskelige de kan være å skille. Omsorg skiller seg dog fra empatibegrepet ettersom omsorgsbegrepet har et direkte utspring fra nestekjærlighet som i hovedsak handler om «godhet» overfor andre (Thrana, 2015, s.17).

I en barnevernsprofesjonell kontekst vil kjærlighetsbegrepet inngå i relasjonen mellom barnevernsarbeider og ungdom. Barnevernsarbeider-ungdom-relasjonen kan innbefatte mange begreper som på ulike måter sammenfaller med kjærlighetsbegrepet; medfølelse, forståelse, følelser i relasjonen, godhet, samt å bry seg og være glad i ungdommen (Ask og Eide, 2018, s.219). Dette viser hvor komplekst kjærlighetsbegrepet kan være i tillegg til å belyse de ulike aspektene rundt utøvd kjærlighet overfor ungdommer. Carl Rogers beskriver kjærlighet i profesjonell relasjon som det å bli dypt forstått og dypt akseptert (Rogers, 1951 i Byrne, 2016, s.155). Ask og Eide, og Rogers` beskrivelser viser til ulike måter å formulere kjærlighetsrelasjonen på. Likhetstrekkene i disse to utsagnene bygger på at Ask og Eide har spesifisert i større grad ulike måter å oppleve samt å gi kjærlighet i en relasjon på, mens Rogers nevner de mer overordnede prinsippene i det han mener er en kjærlighetsfylt profesjonell relasjon. Thranas beskrivelse av en kjærlighetspreget profesjonell relasjon

omhandler de mellommenneskelige aspektene som det å se ungdommen, vise nærhet, omsorg og forståelse i den enkeltes situasjon (2015, s.11).

Til tross for at kjærlighet ikke er en del av sosialt arbeids fagterminologi har begrepet blitt forsket på i både psykologien, sosiologien og filosofien (Thrana, 2016, s.98). Ifølge Thrana skriver Odent at denne forskningen viser at kjærlighet anses som grunnleggende i personlige relasjoner (2011 i Thrana, 2016, s.98). Videre skriver Odent at partene i denne kjærlighetsrelasjonen vil merke dersom kjærligheten er tilstede eller ikke (2011 i Thrana, 2016, s.98). Dette kan bety at kjærlighetens nærvær merkes av det enkelte menneske i en relasjon, hvilket gjør det vanskelig å fastslå konkret hva kjærligheten er ettersom den er subjektiv. Et hovedkjenne tegn i kjærligheten er imidlertid at man ser på den andre som en «legitim annen» (Thrana, 2015, s.42). Dette vil jeg komme nærmere inn på i neste kapittel.

3.1.1 Kjærlighet som nestekjærlighet

Nestekjærligheten som en forståelse av kjærlighetsbegrepet er et viktig perspektiv for å beskrive hvordan kjærligheten kan forstås i en profesjonell relasjon (Thrana, 2016, s.98). Tidligere var nestekjærlighetsbegrepet forbundet med frivillige organisasjoner og kirkens hjelpearbeid (Thrana, 2015, s.10). Nestekjærlighetsbegrepet ble i senere tid ofte byttet ut med «omsorg» og «empati» (Thrana, 2015, s.10). Det er derfor interessant at nestekjærlighetsbegrepet igjen har blitt aktuelt for sosialarbeiderprofesjonen i nyere tid gjennom innføringen av kjærlighetskravet i barnevernloven.

Løgstrup forklarer nestekjærligheten som et etisk ansvar hos enhver til å «elske sin neste» (1999). «Den etiske fordring» handler om å opptre etisk i møte med sin neste som er i behov for hjelp. Begrepet «din neste» handler i stor grad om at det ikke skal være av betydning *hvem* du møter, eller hvorvidt du føler kjærlighet for dem. Den etiske fordringen om nestekjærlighet skal være blind og ubetinget. I Løgstrups etikk ser man at det er møtet mellom mennesker som er arenaen for å handle etisk og utøve nestekjærlighet (1999). Disse to elementene av nestekjærlighet kan knyttes opp mot barnevernsarbeideres møte med ungdommer, og hjelpen de ansatte skal yte, uavhengig av hvem ungdommen er eller hva de har gjort.

I Thranas feltarbeid med ungdom på et barnevernstiltak kom det frem at utholdenhet i relasjonen var høyt verdsatt av ungdommene (2016). Utholdenhet i relasjonen ble flere ganger nevnt som et kriterium som gjorde at ungdommene følte at de opplevde kjærighet fra de ansatte (Thrana, 2016). Hvis vi da ser på Løgstrups fordring om kjærighet i møte med andre mennesker ser man at dette også vil kreve utholdenhet i relasjonen. I følge Løgstrup er det kjærigheten som gjør at man klarer å holde ut i vanskelige relasjoner (1999). Slik kan man knytte Løgstrups fordring om nestekjærighet til arbeidet mellom profesjonelle sosialarbeidere og ungdom, med særlig fokus på det utholdende i relasjonen.

Nestekjærigheten i seg selv krever ikke noen endring av «den andre» i relasjonen, den krever dog en endring av den som utfører den (Thrana, 2015, s.91). Den som utfører nestekjærigheten, eller den ansatte i dette tilfellet, må være åpen for å vurdere sin egen etikkutøvelse, samt være villig til å gå lengre enn hva man vanligvis ville gjort (Løgstrup, 1999 og Thrana, 2015, s.91). I nestekjærigheten skal man godta mennesket i sin helhet, fordi personen er verdifull i seg selv (Løgstrup, 1999). Dette fordrer en aksept for mennesket man møter, uansett bakgrunn. Dette bringer meg videre til Axel Honneths teorier om anerkjennelse som jeg skal gå videre på i neste kapittel.

3.1.2 Kjærighet som anerkjennelse

Axel Honneths teorier om anerkjennelse bygger på tre perspektiver; kjærighet, rett og solidaritet (Honneth, 2006). Honneths teorier bygger videre på Georg W. F. Hegels arbeid om «Sittlichkeit», det etiske liv. Hegels teori om anerkjennelse handler hovedsakelig om møtet mellom to personer hvor det foregår en kamp om å bli anerkjent og respektert (Hegel, 2007 i Thrana, 2015, s. 35). Det kan trekkes linjer her til en profesjonell relasjon hvor både ungdommen og den ansatte ønsker anerkjennelse og respekt fra hverandre for å oppnå en fruktbar relasjon.

Kjærighet blir beskrevet som den sentrale formen for anerkjennelse (Honneth, 2006, s.208). Kjærighetsaspektet av anerkjennelse bygger på den emosjonelle relasjon som man oftest finner i familiære forhold og andre nære relasjoner (Honneth, 2006, s.130). Anerkjennelsen i

slike relasjoner handler om å bli elsket og akseptert som man er, uten at det stilles krav til endring.

Det å bli anerkjent gjennom «rett» handler om at ungdommen blir sett på som en borger, med de rettigheter og plikter i samfunnet som dette medfølger (Honneth, 2006, s.138).

Ungdommene burde anerkjennes som rettspersoner for å utvikle en selvrespekt (Thrana, 2015, s.36). Selvrespekten er en viktig del av å modnes.

Solidaritetsperspektivet av anerkjennelsesteorien til Honneth omhandler omgivelsenes ansvar for å anerkjenne ungdommen (2006, s.165-166). Anerkjennelse som solidaritet går ut på at ungdommen blir ansett som en fullverdig del av samfunnet. Ved å bli inkludert i solidariske fellesskap kan ungdommens behov for solidarisk anerkjennelse bli oppfylt.

Gjensidighet i form av å få og å gi anerkjennelse er felles for de tre anerkjennelsesformene. Thranas datamaterialer viser at gjensidighet i relasjonen mellom barnevernsansatt og ungdom ofte forekommer (2015, s.75). Videre skriver hun at denne gjensidigheten kommer i form av at barnevernsarbeideren og ungdommen viser følelser for hverandre; de ansatte inviterer ungdommen hjem på middag, og de deltar sammen i lek og aktiviteter (2015, s.75). Disse nevnte tegnene på gjensidighet synes jeg tydelig reflekterer Honneths anerkjennelsesperspektiver, hvor følelsene inngår i kjærligheten mens deltagelse i aktiviteter kan sees opp mot det solidariske.

Grunnleggende sett handler anerkjennelse om å respektere den andres opplevelser, følelser, meninger, verdier og ha en rett til å være aktør i eget liv, samt være en verdifull del av et fellesskap. Vetlesen skriver at omsorg gitt av en som anerkjenner den andre som et fullverdig menneske, er betydningsfullt for mottakeren (2001, s.33). Dette beskriver godt hvor viktig anerkjennelse kan være i en barnevernsarbeider-ungdom-relasjon.

3.2 Betydningen av utøvd kjærlighet i en profesjonell barnevernsfaglig kontekst

Når jeg skriver om kjærlighet utøvd i en barnevernsfaglig kontekst mener jeg når utøvelsen finner sted i situasjoner og interaksjoner som oppstår mellom barnevernsansatt og ungdom.

Kjærlighet kan bety så mye, og blir ofte beskrevet med begrep som omsorg, empati, nestekjærlighet og anerkjennelse som forklart i kapitlene over. Handlinger utøvd i kjærlighetens ånd kan fremtre på flere måter. Gjennom Thranas feltarbeid fikk hun se slike kjærlighetshandlinger mellom barnevernsansatt og ungdom. Den første typen kjærlighetshandling hun dokumenterer er *fysisk bekreftelse* (2015, s.79). Den gikk ut på at de ansatte holdt rundt eller klemte ungdommene. Den fremkom også i lek og aktivitet mellom de ansatte og ungdommene. Kjærlighet fra de ansatte ble vist gjennom at de ansatte *viste følelser* overfor ungdommen og bekreftet deres følelser (Thrana, 2015, s.79). Gjennom den fysiske bekreftelsen opplevde ungdommene at de ansatte viste at de likte dem, ville tilbringe tid med dem og var glad i dem (Thrana, 2015, s.79). Følelsesaspektet handlet om at de ansatte turte å vise ungdommene følelser som tristhet, glede og medfølelse for ungdommens situasjon (Thrana, 2015, s.79). Dette er hva Bowlby og Rogers ifølge Thrana kaller emosjonell bekreftelse (Bowlby, 1996 og Rogers, 1965 i Thrana, 2015, s.79). Ved å vise medfølelse og kjærlighet signaliserer de ansatte at de ønsker å se bak atferden til ungdommen og forstå at ungdommen har en vanskelig livssituasjon (Bernard, 2006 og Redmond, 2004 i Thrana, 2015, s.26). Her ser man likhetstrekk til nestekjærlighetens ubetingede natur og anerkjennelsens aksept av mennesket.

I lys av Honneths anerkjennelsesteorier vil en ungdom som blir anerkjent utvikle selvrespekt, selvverd og selvtillit, hvor den sistnevnte står beskrevet som en direkte konsekvens av kjærlighet. Fra Thranas forskning kommer det frem at behovet for å bli akseptert for den personen man er var stort hos ungdommene (2015, s.79). Dette innebar også det å bli sett for det som lå bak deres atferd (Thrana, 2015, s.79). Da de ansatte bekreftet ungdommene som ressursrike og med egenskaper som ble prisgitt av andre, bekreftet de deres *selv*, noe som fikk ungdommene til å tenke annerledes om seg selv. Med dette bidro de ansatte til å bygge ungdommenes identitet og selvtillit (Thrana, 2015, s.79).

Det å vise mennesker omsorg, empati, nestekjærlighet og anerkjennelse krever utholdenhet. Dette ser man i profesjonelle relasjoner hvor sosialarbeideren holder ut i relasjonen med ungdommen til tross for ungdommenes vanskelige livssituasjon og atferd. Når de ansatte holder ut i en slik relasjon bekrefter de at ungdommene er akseptert og elsket samtidig som de imøtekommer ungdommenes behov for felleskap og aktivitet (Thrana, 2015, s.81 og Thrana, 2016, s.106).

Det enkleste for barnevernsarbeiderne kan være å velge å distansere seg fra ungdommene og heller la prosedyrer og reglement komme i veien for utøvelsen av kjærlighet. Det som er viktig å tenke på er at dersom barnevernsarbeiderne velger å ikke forholde seg til ungdommene, vil dette også få konsekvenser for ungdommen som da ikke vil få oppfylt behovene som ligger i kjærligheten (Thrana, 2015, s.33).

3.3 Spenningsfeltet “personlig” og “privat”

Det finnes flere ulike spenningsfelt i sosialarbeiderprofesjonen, det jeg ønsker å ta se nærmere på er feltet «personlig» og «privat». Viktigheten av å være personlig, men å ikke bli privat i relasjoner har gått igjen i flere emner i utdanningsløpet. Det å være personlig handler i stor grad om å kunne by på seg selv, mens det å være privat handler om å trø over en grense for hva som kan bli sagt eller gjort i en profesjonell setting.

I møte med ungdom går det en viktig grense mellom det å være personlig og det å være privat. Når barnevernsarbeidere møter ungdommer er det også to individer som møtes og det må derfor være rom for det personlige, selv i en profesjonell relasjon (Røkenes og Hanssen, 2012, s.247). Det handler om å framstå som et menneske, ikke som en følelsesløs profesjonell som kun yter tjenestene sine slik det står beskrevet i ulike lovverk, prosedyrer og retningslinjer. Det er viktig å være tydelig på at man kan være personlig og profesjonell på samme tid (Alexander og Charles, 2009, s.9). Damsgaard skriver at det å være personlig er en viktig del av det å være en profesjonell yrkesutøver (2010, s.64). Dette innebærer at man trer inn i relasjoner til andre mennesker uten å virke distansert og ikke-engasjert (Damsgaard, 2010, s.64 og Alexander og Charles, 2009, s.10).

Det å være privat tilsier at man forteller noe, sier noe, eller utøver handlinger som ikke hører hjemme i en hjelper-bruker-relasjon. Noen slike grenser er streket opp av lovverk, yrkesetiske retningslinjer og interne regler på arbeidsplassen. Det er likevel mye av den private sfæren som ikke står nedfelt i lover og regler. Det er her det kan være vanskelig å holde seg innenfor grensene.

Å være personlig må ikke forveksles med å være privat i så måte at vi som profesjonelle kan betro oss til ungdommene, slik vi kan med venner. (Damsgaard, 2010, s.66). Man kan si det

hele handler om en balanse mellom ens profesjonelle, personlige og private rolle. Det å treffe rett i denne balansegangen kan være krevende. Hvor personlig man kan være overfor en ungdom kan avhenge av situasjonen, relasjonen og hensikten med samtalen (Røkenes og Hanssen, 2012, s.247-248). Å være profesjonell i ens rolle krever at vi forstår disse skillene og vet når disse ulike væremåtene passer best (Skau, 2011, s.45). Dette handler i stor grad om selvinnsikt og selvavgrensing i relasjonene.

Thrana nevner flere kilder som benevner at grensene mellom det personlige og det private er i konstant bevegelse og at de dermed ikke er statiske (Barrow og Barry, 2007 m.fl. i Thrana, 2016, s.108). Fra Thranas intervjuer med ansatte i det offentlige barnevernet kom det fram at det å gi sitt mobilnummer til en ungdom ble ansett som å gå over grensen til det private (2015, s.88). De ansatte påpekte at de kunne bli ansett som uprofesjonelle dersom de gjorde dette. De som arbeidet i private tiltak derimot anså dette som naturlig og en del av jobben (Thrana, 2015, s.88). Her ser vi hvor ulik praksis det kan være fra arbeidsplass til arbeidsplass, i forhold til hva som anses som privat og uprofesjonelt.

4 Drøfting

Nå har jeg lagt frem noe av det min valgte litteratur sier om profesjonell kjærlighet og spenningsfeltet personlig og privat. Jeg skal nå gå dypere inn i disse temaene ved hjelp av noen underspørsmål og drøfte ulike meninger knyttet til profesjonell kjærlighet og spenningsfeltet personlig og privat.

4.1 Hvordan kan profesjonell kjærlighet påvirke skillet mellom det personlige og det private?

Profesjonell kjærlighet har gjennom kapittel 3 blitt introdusert som et begrep av stort omfang og kanskje også variasjon. Fellestrekkene for de ulike kjærlighetsbegrepene innebærer en form for respekt og interesse overfor den andre. Innledningsvis presenterte jeg en personlig tilnærming i profesjonell praksis som å vise engasjement og nærhet for den andre. Her kan man trekke flere likhetstrekk til den profesjonelle kjærligheten.

Den moderne profesjonsbaserte omsorgen skal kombinere to disipliner som ikke nødvendigvis er så enkle å kombinere (Nortvedt, 2001, s.43). På den ene siden skal den profesjonelle uttrykke og utøve en genuin personlig omtanke overfor ungdommen. På den andre siden skal den profesjonelle omsorgen ha en følelsesmessig distanse og ikke være så personbundet at den blir blind (Nortvedt, 2001, s.43-44). Fra forskningen til Alexander og Charles kom det frem at en standardisert og ikke-personlig tilnærming i arbeidet med ungdom kan virke både nedlatende og respektløs (2009, s.19). Dette gjør den profesjonelle omsorgen konfliktfylt for den ansatte. Man vil den skal være personlig, med ekte omtanke og følelser for ungdommen. Den skal derimot ikke være privat eller følelsesløs. Spørsmålet som stadig dukker opp fra min egen praksis er; hvor går grensen? Dette spørsmålet dukker enda oftere opp når man legger kjærlighet inn i den profesjonelle omsorgen. Dette fordi kjærligheten i stor grad preges av følelser, utholdenhet og engasjement. Spørsmålet blir da; hvordan kan vi vise kjærlighet uten å bli for private?

Nortvedt påpeker at den største forskjellen på den personlige og den private væremåten omhandler hva som motiverer disse to typene omsorg (2001, s.45-46). Den profesjonelle omsorgen er motivert av en sosial forpliktelse om å ivareta brukerne man arbeider med, i tillegg til at man ofte er bundet opp mot yrkesetikk og lovverk (Nortvedt, 2001, s.46). Selv om det å være privat ikke alltid strider mot lovverket, kan det likevel være uhensiktsmessig overfor ungdommene ettersom det ikke er tjenlig for dem (Røkenes og Hanssen, 2012, s.247). Det kan også være mot sin hensikt dersom de ansatte ikke våger å være seg selv i frykt for å bli for private (Røkenes og Hanssen, 2012, s.248). Med dette kan de ansatte risikere å holde ungdommene på avstand ved å bære profesjonaliteten foran seg som et skjold (Røkenes og Hanssen, 2012, s.248). Man må altså kunne by på seg selv og være seg selv i jobben, uten å trø over i den private sfæren.

Man er i en klemme mellom det å føle ekte kjærlighet og det å følge det pliktetiske profesjonsidealet man har lært (Sörensdotter, 2008 i Neumann, 2012, s.109). Dette ble fortalt av flere i Thrana og i Alexander og Charles' studie, hvor flere av de ansatte beskrev et gap mellom hva de hadde lært om nærhet og distanse og hvordan dette fungerte i praksis (Thrana, 2015 og Alexander og Charles, 2009, s.17). Det er også viktig å huske på at dersom en ansatt blir for privat med en ungdom kan dette skape urealistiske forventninger, som videre kan føre til følelsesmessige problemer for begge parter (Røkenes og Hanssen, 2012, s.247).

Jeg har tidligere nevnt at grensen mellom personlig og privat er en grense som stadig er i bevegelse og at den ikke må sees på som statisk. Grensene kan forflytte seg etter relasjonen, situasjonen og hensikten som ligger bak. Emosjoner og følelser blir mer og mer betydningsfullt i relasjonsaspektet av sosialt arbeid (Barrow og Barry, 2007 mfl. I Thrana, 2016, s.108). Likevel kan kjærlighetsbegrepet være problematisk på flere måter ettersom det utfordrer hvor grensene for personlig og privat ligger i en profesjonell relasjon.

Følelser er viktig i relasjoner. Ungdommer trenger ansatte som følger med og er genuint opptatt av dem og deres situasjon (Damsgaard, 2010, s.71). Følelsene er med på å skape en følelse av ekthet i relasjonen. Det er også viktig å vise følelser for å ikke fremstå som distansert eller kald (Damsgaard, 2010, s.64). Løvlie-Schibbye skriver ifølge Larsen at man skal møte klienter med en anerkjennende holdning (1999 i Larsen, 2015, s.94). Denne anerkjennende holdningen representeres ved at den ansatte viser vilje til å lytte, respekt, åpenhet og at de er emosjonelt tilgjengelige (Løvlie-Schibbye, 1999 i Larsen, 2015, s.94 og Aamodt, 1997, s.55). Dette underbygges av Røkenes og Hanssen som forklarer at en klient

opplever seg møtt med empati når han eller hun blir forstått innenfra (2012, s.184). Her handler det om å forstå ungdommen; lytte, være oppmerksom og engasjert.

Dette kan for mange høres ut som den rette måten å vise omsorg for en ungdom på, men når man arbeider med ungdom innenfor barnevernet arbeider man ofte med personer som er i utsatte og sårbare situasjoner. I slike situasjoner kan arbeidet med ungdommene vekke sterke følelser hos de ansatte (Eide og Eide, 2008, s.47). Når man kjenner på slike sterke følelser er det flere ting som er viktige. For det første må man være nøye på å ikke over-identifisere med ungdommene og deres vanskelige situasjoner eller følelser. Dette kan føre til at man ikke er i stand til å ta vare på ungdommen ettersom man blir mer opptatt av egne følelser og reaksjoner (Damsgaard, 2010, s.71). Dersom de ansattes følelser blir en del i relasjonen med ungdommene er det også viktig å være oppmerksom på at nærheten kan bli for stor. Dersom nærheten mellom en ansatt og en ungdom blir for stor kan man potensielt trø over intimsone til ungdommen (Thrana, 2016, s.105). Med kjærlighet som krav for å møte ungdom i barnevernet er disse fallgruvne viktige å være bevisste på. Kjærligheten som beskrevet i kapittel 3, er bygd på sterke følelser, nærhet og tilgjengelighet. Kjærlighet i relasjonsarbeid med ungdommer krever en god del skjønn fra de ansatte. Skjønnen må veie opp i spenningsforholdet mellom personlig og privat, mens man samtidig er bevisste på å faktisk utøve kjærlighet. Man må kunne ivareta hver enkelt ungdom med deres forventninger og utfordringer samtidig som man må møte profesjonalitetskravene fra sosialarbeiderprofesjonen og arbeidsplassens (Thrana, 2015, s.90). Barnevernet står mellom det å være en tjeneste som bygger på profesjonalitet samtidig som deres ansatte skal utøve kjærlighet overfor ungdommene. Dette kan være en vanskelig motsetning å forholde seg til for de ansatte, da dette innebærer både distanse og nærhet til ungdommene.

Kjærlighetens inntreden i barnevernsarbeid har også skapt en problematikk i forhold til å gi lik behandling til alle. Nærheten som ligger i kjærlighetsbegrepet kan føre til en personlig involvering som kan gjøre relasjonen privat (Thrana, 2015, s.17). Dersom dette er tilfellet kan det oppstå vanskeligheter med å kunne yte den samme tjenesten til alle ungdommene. Dette går dermed mot de yrkesetiske retningslinjene om å gi alle brukere like tilbud i tillegg til rettferdighet og likestilling av brukerne (FO, 2019 og Thrana, 2015, s.17). Slike retningslinjer er til for å beskytte brukerne fra potensiell harme i tillegg til å være et styringsverktøy for maktbalansen som ligger iboende i en profesjonell relasjon (Alexander, 2007 mfl. I Alexander og Charles, 2009, s.6).

4.1.1 Relasjonens gjensidighet

Basert på de ulike perspektivene på kjærlighet som er presentert kan man si at kjærlighet opererer i relasjonen mellom barnevernsansatt og ungdom. Kjærligheten omfatter emosjonell bekreftelse, tillit og forståelse, og alle disse foregår kun med en viss gjensidighet (Ask og Eide, 2018, s.43 og Thrana, 2015, s.43). Dette innebærer ikke nødvendigvis en privat væremåte, men i det minste en personlig fremtoning i relasjonen. Selv om profesjonelle relasjoner i sosialt arbeid ofte blir sett på som enveis relasjoner, viser studier at alle menneskelige relasjoner er gjensidige og skapt i fellesskap (Valsiner, 2000 i Alexander og Charles, 2009, s.10).

Gjensidighetsforhold handler om at barnevernsarbeideren har et forhold til ungdommen som en bruker men også som en venn (Brownlee og Taylor, 1995 i Alexander og Charles, 2009, s.7). Forskningen til Thrana viser at grensene mellom ansatte og ungdom er delvis visket ut ved at de inngår i et gjensidighetsforhold (2015, s.75). Gjensidigheten synes ved at begge parter viser hverandre kjærlighet, deltar i aktiviteter, lek og fellesskap med hverandre (Thrana, 2015, s.75).

Til tross for at barnevernsarbeiderne er profesjonelt sett ansvarlige for å tilrettelegge de korrekte grensene i en profesjonell relasjon, står likevel ungdommene i en posisjon til å sette eller tilby det de mener er de rette vilkårene (Alexander og Charles, 2009, s.14). Begge parter påvirker nærheten, distansen, intimiteten og gjensidigheten i en profesjonell relasjon (Alexander og Charles, 2009, s.18). Dette bygger på en form for likeverd i relasjonen. Roller og posisjoner er derfor ubetydelige, ettersom kjærligheten ligger naturlig mellom mennesker (Løgstrup, 1999, s.149 og Thrana, 2015, s.43). Det er også gitt at uavhengig av rolle og posisjon vil begge parter få noe ut av en kjærlighetsfylt relasjon (Løgstrup, 1999, s.149 og Thrana, 2015, s.43).

En profesjonell distanse i barnevernsarbeid må altså ikke gå ut over gjensidigheten, som er en viktig del av samhandling mellom ansatte og ungdom. Begrepet gjensidighet er grunnleggende for forståelsen av interpersonlige relasjoner (Alexander og Charles, 2009, s.10). Disse interpersonlige relasjonene er en arena for utvikling for begge parter. Dette fører også med seg at med utviklingen i relasjonen påvirker begge partene vilkårene for forholdet. Gjensidigheten medvirker til at den ansatte kan vokse og lære både som privatperson og som profesjonell i en kjærlighetsrelasjon.

4.2 Hvilke utfordringer kan de ansatte møte ved utøvelsen av profesjonell kjærlighet i arbeid med ungdom i barnevernet?

Barnevernsarbeidere har flere utfordringer knyttet til kjærlighetsutøvelse. Flere av disse utfordringene innebærer en form for utholdenhet. Utholdenheten i kjærligheten handler om å holde ut i egne følelser og reaksjoner, så vel som å holde ut den andres sorg og smerte (Ask og Eide, 2018, s.229).

Jeg har i denne oppgaven fokusert særlig på to ulike perspektiver på kjærlighet; nestekjærlighet og anerkjennelse. Nestekjærlighet og anerkjennelse fordrer ulike krav. Nestekjærligheten som har et iboende krav om å være ubetinget kommer her i konflikt med det profesjonelle arbeidet da det ofte innebærer å fremme en endring hos ungdommene (Løgstrup, 1999 og Ask og Eide, 2018). Likevel står nestekjærlighet som en viktig del av sosialt arbeid. I følge Løgstrup er kjærligheten det eneste som har forutsetningen til å gjøre at man holder ut i krevende relasjoner (1999, s.170). Dette kan tolkes som om kjærligheten ikke gir de ansatte en utfordring, men heller et gode. Kjærligheten kan likevel være krevende i og med at utholdenhet i vanskelige situasjoner er utfordrende i seg selv. Kjærlighetens utholdenhet fører også med seg at man ofrer noe for den andre ved å holde ut i den utfordrende situasjonen eller relasjonen, man setter ungdommens behov foran sine egne (Løgstrup, 1999, s.170). Det kan altså være smertefullt og vanskelig for de ansatte å gå inn i en relasjon med kjærlighet, da dette kan føre til at ungdommenes smerter blir deres smerter (Løgstrup, 1999).

Nestekjærligheten fordres i en relasjon og vil derfor være avhengig av den enkelte ansattes etiske kompetanse (Thrana, 2015, s.75 og Banks, 1998 i Thrana, 2015, s.18). Dette betyr at kjærligheten ikke utøves likt, eller utøves i det hele tatt, av alle ansatte. Neumann underbygger dette da hun beskriver at det å «produsere» kjærlighet er nært sagt umulig ettersom kjærligheten oppstår spontant i nære relasjoner (Neumann, 2012, s.115-116). Spontanitet er individuelt, det samme er tillit, respekt og åpenhet. Derfor vil det for noen ansatte være mulig å vise kjærlighet allerede i første møte, mens andre trenger tid til å føle at kjærligheten passer inn i relasjonen til ungdommen. Kjærligheten er derfor personavhengig så vel som situasjonsavhengig. Liao funderte på hvorvidt en barnevernsansatt kan late som om

han eller hun utøver kjærlighet overfor en ungdom, hvorpå ungdommen opplever de samme godene som ved ekte kjærlighet (2012, s.354). Svaret han la frem antydte at ungdommen ikke vil oppleve de samme godene som ved ekte kjærlighet fordi en slik uekte kjærlighet ikke vil fremme ungdommens behov på lik måte som ekte kjærlighet vil (2012, s.354). Som skrevet i kapittel 3, merkes kjærlighetens tilstedeværelse av begge parter i en relasjon (Odent, 2011 i Thrana, 2016, s.98).

Kjærlighet som anerkjennelse fremmer andre utfordringer enn nestekjærligheten. I barnevernet er det ofte et mål om å skape endring hos ungdommene (Ask og Eide, 2018, s.229). Det er her anerkjennelsen kan komplementere nestekjærligheten, i sin anmodning om endring og utvikling (Ask og Eide, 2018, s.229). Kjærligheten som anerkjennelse er i så måte et arbeidsverktøy for de ansatte, som skaper mulighet for endringsarbeid. Det å inneha en anerkjennende holdning fører med seg at den ansatte må være villig til å være åpen, vise respekt, lytte og være emosjonelt tilgjengelig for ungdommen (Løvlie-Schibbye, 1999 i Larsen, 2015, s.94). En ansatt som ønsker å fremtre med en anerkjennende holdning må derfor være åpen for å gi av seg selv, både sin tid og sin kjærlighet.

4.2.1 Maktforhold

Kjærlighet i en profesjonell relasjon kan også virke inn på maktforholdet i den forstand at det kan tilsløre posisjonaliteten til både ungdommen og den ansatte (Neumann, 2012, s.117). Maktforholdet i en hjelper-bruker-relasjon er skjev (Thrana, 2016, s.105). Kanskje enda mer så når det er snakk om barnevernsarbeid, da de ansatte er de «autoritære» voksne. Barnevernsarbeideren vil stå i en posisjon til å være den som vet best og som i tillegg kan gi ungdommen goder i form av aktiviteter og opplevelser (Thrana, 2016, s.105). På bakgrunn av dette er det viktig for den ansatte å være bevisst sin rolle og posisjon overfor ungdommen. Med kjærlighetens inntreden i den profesjonelle relasjonen bør den ansatte være påpasselig på at godheten som kjærligheten fremmer ikke tilslører eventuelle overtredelser i relasjonen (Thrana, 2016, s.105 og Neumann, 2012, s.117).

Et annet problematisk aspekt som trer frem med kjærlighet og maktforhold er at den ansatte må være påpasselig for å ikke påtvinge kjærligheten på ungdommen. Til tross for at utsatt ungdom trenger kjærlighet, kan kjærligheten ikke påtvinges (Neumann, 2012, s.117). Her er

det også viktig å trekke inn at ikke alle relasjoner mellom ansatte og ungdom er langvarige. Neumann stiller noen gode spørsmål rettet mot ansatte i arbeid med ungdom; Hva gjør den profesjonelle omsorgsutøveren som har etablert kjærlighetsfylt relasjon til en ungdom dersom hun skifter jobb, går ut i permisjon eller flytter? (Neumann, 2012, s.117). Midlertidigheten i relasjonen er derfor også et viktig aspekt for barnevernsarbeideren å forholde seg til når det kommer til å utøve kjærlighet i relasjonen. Barnevernsarbeideren har makten til å kunne endre eller avslutte en relasjon med en ungdom ved å bytte jobb eller flytte. Ettersom en ansatt ikke alltid kan vite om noen av disse endringene skjer i nærmeste fremtid er det også viktig å ikke tre kjærlighet ned over hodet på en ungdom de kanskje skal ha en kortvarig eller sporadisk relasjon til (Neumann, 2012).

For noen ungdommer er møte med barnevernsansatte deres første relasjon hvor de føler seg forstått, akseptert og verdsatt (Aamodt, 1997, s.50). Som vist i kapittel 3 er omsorg og kjærlighet fra en ansatt man respekterer og liker verdifullt for ungdommen. Dette kan samtidig føre til at ungdommens avhengighet av den ansatte kan øke (Aamodt, 1997, s.51). Her er den ansattes skjønn og vurdering i hvert enkelt tilfelle meget essensiell.

Basert på de utfordringene jeg har trukket frem er det tydelig at det er den personlige egnetheten, kompetansen, vurderingen og viljen som går igjen. Hvilket betyr at utfordringene jeg har presentert ikke nødvendigvis vil gjelde for alle, ettersom de er personavhengige. Alt handler om den enkelte sosialarbeider og hans eller hennes vurderinger i forhold til nærhet, engasjement og følelsesmessig involvering i ungdommene (Thrana, 2015, s.90).

4.3 Kan kjærlighet kreves av ansatte i barnevernet? Et kritisk blikk på kjærlighetskravet

Det foreligger jevnt over en konsensus om at barns rettigheter bør styrkes, i tillegg til at barn og unge burde få en tydelig plass i møte med barnevernet (Ask og Eide, 2018, s.76). Det er imidlertid slik at med kjærlighetskravet, som gir barn og unge en rett til å bli møtt med kjærlighet, dukker det også opp utfordringer for de ansatte. Bevisstgjøringen omkring det at kjærlighet i profesjonelle relasjoner kan være utfordrende for begge parter er tungtveiende for at kjærlighet skal kunne være innlemmet i den profesjonelle praksis (Thrana, 2016, s.105).

Nestekjærlighet og anerkjennelse som perspektiver på kjærlighet kan fremme ulike utfordringer som nevnt i forrige kapittel. Nestekjærligheten innebærer at utøveren innehar en etisk kompetanse som omhandler de ansattes personlige moral om å elske sin neste (Thrana, 2015, s.74). Dette sammen med anerkjennelsens rom for respekt for den andre uansett bakgrunn og vansker, fremmer en sterk personlig egnethet for utøvelsen av kjærlighet. Nå som kjærlighetskravet er lovfestet i barnevernlovens formålsparagraf kan ungdommene man arbeider med forvente å bli møtt med kjærlighet. Det er da særdeles viktig at kjærligheten er avklart innad i hver barnevernstjeneste og andre barnevernstiltak, slik at alle ungdommer kan bli møtt med det samme tilbudet og en lik form for kjærlighet.

Et annet perspektiv som vanskeliggjør kjærlighetskravet er kjærlighetens subjektivitet. Kjærlighetens natur er personavhengig og individuell og kan dermed ikke innføres uproblematisk som et krav i en profesjonell praksis som baserer seg på fagkunnskap og teoretisk forankring (Thrana, 2015 og Neumann, 2012). Egenskaper som å inneha en omsorgsfull holdning og en empatisk innlevelse ikke nødvendigvis kan læres (Nortvedt, 2001, s.47). Disse egenskapene er individuelle og er enten iboende i et menneske eller ikke, hvilket fører til Nortvedts utsagn om at de ikke utelukkende kan læres.

Ettersom kjærligheten utøves og oppleves forskjellig fra person til person er det vanskelig å vedta kjærlighet som metode eller en prosedyre i sosialt arbeid (Thrana, 2015, s.75). Ask og Eide skriver at kjærlighet som fenomen ikke kan rettsliggjøres eller gjøres krav på (2018, s.230). De mener da at kjærligheten ender opp med å bli et ord uten innhold og at kjærlighetens intensjon ikke vil kunne opprettholdes (Ask og Eide, 2018, s.230).

Følelsesavklaring og selvavgrensning kan anses som viktig for å kunne utføre kjærlighet i praksis. Bevissthet rundt hvordan man på en profesjonell måte håndterer både gode og vonde følelser i møte med en ungdom, samt det å kunne skille mellom egne og den andres følelser er essensielt (Neumann, 2012).

Til tross for at kjærligheten er personavhengig og individuell, betyr det ikke at kjærligheten nødvendigvis kan utøves selv om den ansatte innehar den rette bevisstheten omkring utfordringene med kjærlighetsfylte relasjoner. Det er også viktig at det på et systemisk og organisatorisk plan er tilrettelagt for kjærlighetsutøvelse. Kjærligheten må gis plass og rom i det daglige arbeidet og vil muligens innebære en endring av organisasjonens praksis (Thrana, 2015, s.87 og 89). Dersom ikke kjærligheten plass blir lik i alle tiltak eller kommuner, vil kjærligheten kunne få bedre vilkår i noen miljøer enn i andre (Thrana, 2015, s.88). For å

oppnå en relasjon hvor ungdommenes behov blir møtt, avhenger dette av at organisasjonen, institusjonen og de ansatte har en høy grad av faglighet og profesjonell kompetanse (2015, s.44). Dette antyder også at kjærlighet i praksis ikke bare vil avhenge av den enkelte ansattes personlige egnethet, men også av miljøet og tiltaket den ansatte arbeider i.

Barnevernsansatte er nå pliktige i å møte barn og unge med kjærlighet. Cowden skriver at en plikt kan virke som en begrensning for friheten til den som bærer plikten (2012, s.335). Det er viktig at en pålagt plikt ikke bare er berettiget ved lov, men også at kravet det fordrer er oppnåelig og rimelig (Cowden, 2012, s.335). Ergo må kravet om kjærlighet ikke bare begrunnes i at det nå er lovpålagt, men det må også være mulig og gjennomførbart. Den emosjonelle siden ved kjærlighet er ikke noe som kan utøves av alle barnevernsarbeidere. Noen ansatte mener kanskje ikke at det er rett, for kulturelle eller personlige grunner, å være fysisk nær en ungdom for å vise kjærlighet (Cowden, 2012, s.337). Med dette kan man se enda en vinkling som kan vanskeliggjøre innføringen av kjærlighetskravet, spesielt om kjærligheten skal utøves likt.

5 Avslutning

Gjennom denne oppgaven har jeg fått, og forhåpentligvis gitt, en bredere innsikt i hva kjærlighetsbegrepet kan innebære og hvordan dette kan virke inn på skillet mellom det personlige og det private. Kjærlighet er et komplekst begrep og kan være vanskelig å forholde seg til, som vist gjennom oppgaven. Kjærligheten fremmer selvtillit, nærhet og gode for begge parter i relasjonen. Det gir oss som ansatte en arena for å vokse, både som privatpersoner og til å bli dyktigere som profesjonelle. Men dette kommer ikke gratis, for å kunne mestre en kjærlighetsfylt relasjon kreves mye skjønn og overveielser. Hvor langt er du villig til å gå for ungdommen, hvor nære skal dere bli og hvordan kan du se på ungdommen som en verdig person etter alt han eller hun har gjort?

Det er viktig å vise følelser, slippe det profesjonelle skjoldet man går med foran seg, og være seg selv. Det er likevel viktig å være bevisst på hvor langt er for langt? Hvor går min private grense, og hvor går din? Som jeg forventet, og selv har opplevd, kan kjærlighetskravet gjøre denne grensen enda mer utydelig. Dette gjør at jeg håper dette blir et tema videre i både studier og på arbeidsplasser omkring i landet. Dette for å øke vår profesjonelle kompetanse i tråd med endringene i barnevernloven og eventuelle andre endringer som kommer.

Det som har gått igjen i det meste av min valgte litteratur er oppfordringen om at kjærlighet som begrep og utøvelsesoppfordring bør konkretiseres, drøftes og avklares (eks. Ask og Eide, 2018, Thrana, 2015, og Neumann, 2012). Jeg håper kjærlighet blir tema for flere faglige debatter og diskusjoner i nærmere fremtid, og at vi kan nå målet om et kjærlighetsfylt barnevern som er godt for både ungdom og ansatte.

6 Litteraturliste

Ask, T. A. og Eide, S. B. (2018) *Barnevernets begreper -i bevegelse*. Oslo: Gyldendal

Barne- og likestillingsdepartementet (2016) *Endringer i barnevernloven mv. (bedre rettssikkerhet for barn og foreldre) (Prop. 169 L (2016-2017))*. Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/23e2789a4faf47a4b32ea0867ad3a1111/no/pdfs/prp201620170169000dddpdfs.pdf>

Nortvedt, P. (2001) Profesjonell omsorg – dyd eller ferdighet. I Ruyter, K. W. og Vetlesen, A. J. (red.) *Omsorgens tvetydighet: egenart, historie og praksis*. (ss.41-65) Oslo: Gyldendal Akademisk

Damsgaard, H. L. (2010) *Den profesjonelle sosialarbeider*. Oslo: Cappelen Akademisk

Skau, M.G. (2011). *Gode fagfolk vokser. Personlig kompetanse i arbeid med mennesker*. (4. utg) Oslo: Cappelen Damm

Barne- ungdoms- og familieetaten (02.01.2020). Hentet fra:

https://bufdir.no/Barnevern/Tiltak_i_barnevernet/Barnevernsinstitusjoner/

Torgersen, H. H. (29.09.2016). Jakter på kjærligheten i ny barnevernslov. Hentet fra:

<https://fontene.no/nyheter/jakter-pa-kjarligheten-i-ny-barnevernslov-6.47.407591.e92a3afc86>

Alexander, C. & Charles, G. (2009). Caring, Mutuality and Reciprocity in Social Worker— Client Relationships: Rethinking Principles of Practice. *Journal of Social Work*, 9(1), ss.5-22.

<https://doi.org/10.1177/1468017308098420>

Byrne, J. (2016). Love in social care: Necessary pre-requisite or blurring of boundaries.

Scottish Journal of Residential Child Care. 2016:15(3) ss.152-158

<https://doi.org/10.14324/111.444.ijsp.2017.12>

Levin, I. (2004) *Hva er sosialt arbeid*. Oslo: Universitetsforlaget

Aamodt, L. G. (1997) *Den gode relasjonen: støtte, omsorg eller anerkjennelse*. Oslo: Ad Notam Gyldendal

Thrana, H. M. (2016) Kjærlighetens inntreden i barnevernet – en utfordring for den profesjonelle relasjon? *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 2016(02), ss.96-109.

<https://doi.org/10.18261/issn.1891-1838-2016-02-03>

Dalland, O. (2012) *Metode og oppgaveskriving*. (5.utg). Oslo: Gyldendal Akademisk

Thrana, H. M. (2015) *Kjærlighet og sosialt arbeid: en studie av kjærlighetens betydning i barnevernets praksis*. (Doktoravhandling) Høgskolen i Lillehammer, Lillehammer

Leseth, A. B. og Tellmann, S. M. (2018) *Hvordan lese kvalitativ forskning?* (2.utg) Oslo: Cappelen Damm

Amundsen, B. (20.04.2016) Både store og små forskjeller mellom barnevern. Hentet fra:

<https://utdanningsforskning.no/artikler/bade-store-og-sma-forskjeller-mellom-barnevern/>

Liao, S. M. (2012) Why children need to be loved. *Critical Review of International Social and Political Philosophy*. 2012:15(3) ss.347-358

<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13698230.2012.679422>

Cowden, M. (2012) What's love got to do with it? Why a child does not have a right to be loved. *Critical Review of International Social and Political Philosophy*. 2012:15(3) ss.325-345 <https://doi.org/10.1080/13698230.2011.572426>

Thomassen, M. (2006) *Vitenskap, kunnskap og praksis – Innføring i vitenskapsfilosofi for helse- og sosialfag*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Neumann, C. B. (2012) Omsorgsetikk i barnevernet. En refleksjon over det «nye» kjærlighetskravet til barnevernsarbeidere. *Sosiologi i dag*. 2012:42(3-4). ss.104-124

Løgstrup, K. E. (1999) *Den etiske fordring*. Trondheim: J. W. Cappelens forlag

Honneth, A. (2006) *Kamp om anerkendelse*. København: Hans Reitzels Forlag

Vetlesen, (2001) Omsorg – mellom avhengighet og autonomi. I Ruyter, K. W. og Vetlesen, A. J. (red.) *Omsorgens tvetydighet: egenart, historie og praksis*. (ss.27-40) Oslo: Gyldendal Akademisk

Røkenes, O. H. og Hanssen, P. (2012) *Bære eller breste. Kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker*. (3.utg) Bergen: Fagbokforlaget

Larsen, E. (2015) *Miljøterapi med barn og unge*. (2.utg) Oslo: Universitetsforlaget

Eide, H. og Eide, T. (2008) *Kommunikasjon i relasjoner – samhandling, konfliktløsning, etikk*. (2.utg) Oslo: Gyldendal Akademisk

FO (2019) Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere. Hentet fra: <https://www.fo.no/getfile.php/1324847-1580893260/Bilder/FO%20mener/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>